

Sygn. akt I ACa 1149/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Hanna Muras

Sędzia SA Roman Dziczek (spr.)

Sędzia SO (del.) Joanna Zaporowska

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. Z.

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z siedzibą w W.

o uchylenie lub stwierdzenie nieważności albo ustalenie nieistnienia uchwał

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 23 maja 2012 r.

sygn. akt II C 610/11

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i trzecim i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1149/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie po rozpoznaniu powództwa K. Z. skierowanego przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z siedzibą w W. (dalej także – Spółdzielnia) o stwierdzenie nieistnienia uchwał lub stwierdzenie nieważności uchwał albo ich uchylenie, uznał za nieistniejące uchwały Walnego Zgromadzenia (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z siedzibą w W. nr (...) w sprawie zatwierdzenia sprawozdania rady nadzorczej za 2010 r., nr (...) w sprawie zatwierdzenia sprawozdania zarządu za 2010 r., nr (...) w sprawie udzielenia absolutorium członkom zarządu i nr (...) w sprawie potwierdzenia legalności istnienia i prawomocności działań organów spółdzielni (I.), w pozostałym zakresie powództwo oddalił (II.) i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że tak sformułowane żądanie pozwu odnosiło do uchwał Walnego Zgromadzenia, które odbywało się w częściach w dniach 22 – 30 czerwca 2011 r., a powód podnosił m.in., że Walne Zgromadzenie zostało zwołane z rażącym naruszeniem prawa, bez właściwej informacji o terminach zebrań poszczególnych części,

że jedna z części zebrania została zerwana, a nadto, że utrudniano członkom swobodny dostęp do materiałów i do udziału z w poszczególnych częściach.

Strona pozwana wносиła o oddalenie powództwa podnosząc brak interesu prawnego powoda w zaskarżeniu uchwał, a nadto, że powód brał udział w zebraniu i głosował za częścią podjętych uchwał. Wskazała m.in., że uchwały zostały podjęte przez właściwy organ, którego zwołanie było prawidłowe.

Sąd Okręgowy ustalił m.in., że K. Z. jest członkiem pozwanej Spółdzielni. W dniu 29 listopada 2007r. Zebranie Przedstawicieli Spółdzielni podjęło uchwałę w przedmiocie zmian w statucie, m.in. w zakresie likwidacji Zebrania Przedstawicieli na rzecz Walnego Zgromadzenia oraz uchwałę nr (...)w sprawie uchwalenia regulaminu obrad walnego zgromadzenia.

Wpis zmian statutu dokonany postanowieniem referendarza sądowego z dnia 13 lutego 2008 r. uprawomocnił się z dniem 27 lutego 2008 r.

Postanowieniem z dnia 26 maja 2010 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy zarządził wykreślenie dotychczasowego składu rady nadzorczej Spółdzielni i oddalił wnioski o wpis do KRS-u członków rady nadzorczej wybranych na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 25 czerwca 2009 r. Pomimo uchylenia tego postanowienia przez Sąd Okręgowy, ponowne postanowienie Sądu Rejonowego tożsame z wcześniejszym uprawomocniło się z dniem 22 czerwca 2011 r.

Walne Zgromadzenie pozwanej Spółdzielni odbyło się 22, 24, 25, 28, 29 i 30 czerwca 2011 r. w 13 częściach. Przegłosowano m.in. zaskarżone uchwały nr(...) w sprawie zatwierdzenia sprawozdania rady nadzorczej za 2010 r., nr (...) w sprawie zatwierdzenia sprawozdania zarządu za 2010 r., nr (...) w sprawie udzielenia absolutorium członkom zarządu i nr (...) w sprawie potwierdzenia legalności istnienia i prawomocności działań organów spółdzielni.

Wyrokiem z dnia 27 września 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uznał za nieistniejącą uchwałę Zebrania Przedstawicieli z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie wyboru rady nadzorczej, a Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 17 maja 2012 r. oddalił apelację Spółdzielni od tego wyroku.

Zdaniem Sądu powództwo było zasadne w zakresie żądania ustalenia nieistnienia uchwał.

Sąd przywołał art. 189 k.p.c. i uznał, że powód jako członek Spółdzielni ma interes prawny w żądaniu ustalenia, że przedmiotowe uchwały są nieważne lub nieistniejące.

Następnie przywołał art. 8³ ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (dalej - u.s.m.) i § 70 statutu. Stwierdził, że zgodnie z powołanymi zapisami ustawy i statutu zasadą jest, że walne zgromadzenie odbywa się w jednej części. Wyjątkiem jest możliwość podzielenia walnego zgromadzenia na części, gdy liczba członków spółdzielni mieszkaniowej przekroczy 500.

Zdaniem Sądu ustawodawca i statut przyznali radzie nadzorczej prawo ustalania zasad zaliczania członków do poszczególnych części walnego zgromadzenia, z zachowaniem art. 8³ ust. 1 u.s.m.

W Spółdzielni brak jest rady nadzorczej i brakowało jej w dacie odbywania walnego zgromadzenia w czerwcu 2011 r.

W konsekwencji tych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że zwołanie walnego zgromadzenia w częściach było sprzeczne z art. 8³ ust. 1 u.s.m. oraz § 70 statutu. Nie doszło do ustalenia zasad zaliczania członków do poszczególnych części walnego zgromadzenia, skoro dokonał tego organ nieistniejący. A zatem podjęte uchwały na takim walnym zgromadzeniu uznać należało za nieistniejące. Należało bowiem w tej sytuacji zwołać walne zgromadzenie w całości.

Sąd wskazał także, że doszło do naruszenia innych przepisów i postanowień statutu związanych z otwieraniem walnego zgromadzenia i opiniowaniem projektów uchwał oraz potwierdzeniem legalności istnienia i prawomocności działań organów spółdzielni.

Żądanie uznania, że „zwołane zebranie nie spełnia kryteriów walnego zgromadzenia spółdzielców, o których mówi art. 267c4 ustawy prawo spółdzielcze” Sąd pierwszej instancji uznał za nieusprawiedliwione z powodu braku interesu prawnego w takim żądaniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła apelacją pozwana Spółdzielnia w części objętej punktem pierwszym i trzecim zarzucając Sądowi naruszenie:

- art. 233, art. 316 i art. 328 § 2 k.p.c.,

- art. 189 k.p.c. i art. 5 k.c.

Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu ewentualnie zmianę wyroku w zaskarżonej części po przeprowadzeniu uzupełniającego postępowania dowodowego i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona, chociaż nie można się zgodzić z częścią podniesionych w niej zarzutów.

Powództwo w niniejszej sprawie zostało sformułowane jako żądanie ewentualne: ustalenia nieistnienia uchwał albo stwierdzenia ich nieważności bądź ich uchylenie. Każde kolejne z tych żądań aktualizuje się, gdy odpadnie podstawa ustalenia nieistnienia uchwał (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 11 czerwca 2008 r., V CSK 33/08, OSNC-ZD 2009, nr 2, poz. 51)..

W sprawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia o najdalej idącym żądaniu, w szczególności co do tego, że zmiany statutu dokonane w listopadzie 2007 r. zostały zarejestrowane w lutym 2008 r., że uchwała Zebrania Przedstawicieli z 25 czerwca 2009 r. o wyborze rady nadzorczej jest nieistniejąca i że powód jest członkiem spółdzielni. Te ustalenia są prawidłowe, oparte na niebudzących wątpliwości dokumentach urzędowych i prywatnych i podziela je w całości Sąd drugiej instancji.

Sąd rozstrzygnął jednocześnie tylko o żądaniu ustalenia nieistnienia wskazanych uchwał podjętych na walnym zgromadzeniu w czerwcu 2011r., uznając je za usprawiedliwione.

Przyznając za Sądem Okręgowym, że każdy członek spółdzielni ma zasadniczo interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia uchwały walnego zgromadzenia (także stwierdzenia jej nieważności), w szczególności tej dotyczącej oceny funkcjonowania obligatoryjnych organów tej spółdzielni, nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, że w sprawie miało miejsce takie rażące naruszenie przepisów prawa, które skutkować miałyby uznaniem, że zwołane przez zarząd Spółdzielni Walne Zgromadzenie w częściach, w dniach 22, 24, 25, 29 i 30 czerwca 2011 r. w 13 częściach, było nieistniejące i tym samym, że nieistniejące były podjęte na nim uchwały zaskarżone przez powoda.

Jak trafnie podnosi się w literaturze i judykaturze, o uchwale nieistniejącej można mówić tylko wtedy, gdy występują takie podstawowe uchybienia w zakresie elementów konstytutywnych uchwały, jak niezwołanie walnego zgromadzenia, czy brak wymaganej w ustawie lub statucie większości głosów do podjęcia uchwały (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1994 r., III CZP 81/94, OSNP 1994/12/241, także wyrok SN z dnia 6 maja 2011r., II CSK 32/11, LEX nr 846608). Musi więc wystąpić najpoważniejsza wada wykluczająca możliwość stwierdzenia istnienia oświadczenia woli tego organu.

Art. 8³ ust. 1 u.s.m. przewiduje, że w przypadku, gdy liczba członków przekroczy 500, walne zgromadzenie może być podzielone na części, o ile statut tak stanowi. Rada nadzorcza ustala zasady podziału, z tym, że nie można

zaliczyć członków uprawnionych do lokali znajdujących się w obrębie jednej nieruchomości do różnych części walnego zgromadzenia.

Innymi słowy, ustawodawca ustanowił nieprzekraczalną granicę podziału członków na części, przy czym, wbrew sugestii, która zdaje się wynikać ze stanowiska Sądu Okręgowego, to nie rada nadzorcza lecz zarząd dzieli członków na grupy i zarząd zwołuje co do zasady zwyczajne i nadzwyczajne walne zgromadzenie (art. 8 ust. 2 i 3 u.s.m.).

Zatem, rada nadzorcza ustala jedynie zasady podziału członków na części.

Nieuchwalenie tych zasad, nie oznacza, że zarząd nie może zwołać walnego zgromadzenia w częściach. Może je zwołać, z zastrzeżeniem art. 8 ust. 1 in fine u.s.m.

Uchwalenie zasad podziału członków na części jest kompetencją własną rady, z której może ona i powinna skorzystać, ale brak stosownej uchwały nie ogranicza zarządu w sprawnym organizacyjnie przeprowadzeniu walnego zgromadzenia, w tym skorzystania z podziału walnego zgromadzenia na części, jeżeli statut to przewiduje. Wszak zgoda na podział walnego zgromadzenia jest przyznana przez ustawodawcę, o czym uchwalają członkowie w statucie na walnym zgromadzeniu (Zebraniu Przedstawicieli). Zgoda ta została wyrażona w pozwanej Spółdzielni i skorzystanie z niej leży w kompetencji zarządu.

Nie powinno jedynie dojść, przy podziale na części, do naruszenia reguł ustawowych i statutowych oraz wytycznych (zasad) rady nadzorczej.

Statut, zarejestrowany i obowiązujący, stanowi w § 70, że rada nadzorcza ustala zasady podziału członków do udziału w poszczególnych częściach uwzględniając zasadę wspólnoty interesów wynikającą z zamieszkiwania w określonym zespole nieruchomości oraz członków współmałżonków i członków oczekujących. Z kolei w uchwale nr (...)w sprawie uchwalenia regulaminu Obrad Walnego Zgromadzenia powtórzono tę zasadę (§ 1 ust. 2 i 3).

Skoro na datę zwołania walnego zgromadzenia w czerwcu 2011 r. rada nadzorcza nie funkcjonowała i nie ustaliła zasad podziału na grupy, zarząd mógł swobodnie, z zastrzeżeniem uwag powyższych, zdecydować o sposobie zwołania walnego zgromadzenia.

Reasumując: nie było podstaw do ustalenia nieistnienia zaskarżonych przez powoda uchwał.

Odmienne ocena Sądu Okręgowego oparta była na wadliwej wykładni art. 8³ ust. 1 u.s.m.

Kwestia zaś, czy zachodzą podstawy do stwierdzenia nieważności uchwał lub ich uchylenia nie została rozpoznana.

Uwagi w tym ostatnim przedmiocie czynione na marginesie, na ostatniej stronie uzasadnienia wyroku, były ogólne i nierzeczone.

Ocena dalszych żądań ewentualnych powinna być dokonana po uzupełnieniu postępowania dowodowego, wnioskowanego przez obie strony.

Przypomnieć jedynie w tym miejscu należy, że w myśl uchwały Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2011 (III CZP 111/10 , OSNC 2011/10/106), co zresztą powtarza § 8 ust. 5 uchwały nr(...) Zebrania Przedstawicieli „Poddaniem uchwały pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia - w rozumieniu art. 8⁽³⁾ ust. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) - jest objęcie jej projektu porządkiem obrad walnego zgromadzenia.”, a obstrukcja jednej części w zakresie głosowania nie czyni sama w sobie uchwał poddanych pod głosowanie walnego zgromadzenia, nieważnymi lub podlegającymi uchyleniu.

Z kolei sprzeczność uchwały z prawem zachodzi w wypadku naruszenia przy jej wydaniu przepisów prawa materialnego lub wymogów proceduralnych, o ile miały one wpływ na jej treść (por. wyroki Sądu Najwyższego z 8

lipca 2004, IV CK 543/03, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 132, z 7 lipca 2004 r. I CK 78/04, "Monitor Prawniczy" 2004, nr 15, s. 678 i z 16 października 2002 r. IV CKN 1351/00, OSNC 2004, nr 3, poz. 40).

Nadto, nieważność uchwały, o której mowa w art. 42 § 2 prawa spółdzielczego, a także ta, będąca skutkiem zastosowania art. 58 k.c., zasadniczo nie jest powiązana z bytem przedmiotu uchwały.

Ponownie rozpoznając sprawę w zakresie żądania stwierdzenia nieważności uchwał bądź ich uchylenia, Sąd przeprowadzi dowody oddalone na rozprawie w dniu 23 maja 2012 r.

Z tych względów, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji uznając, że w zakresie pozostałych żądań powoda - roszczenia ewentualnego - Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy.

O kosztach procesu w instancji odwoławczej Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c.